

Март 1930

Фани Бруненмайер спря да разбърква сместа в купата и се заслуша в натрапчивото чукане, долитащо от пристройката към кухнята на Тъкачната вила.

– Пак се започна – промърмори тя недоволно. – Вече почти реших, че тропането е приключило.

– Ще има да почакаш – обади се Герти, която седеше до масата и пиеше кафе с мляко.
– Два от прозорците не се затварят както трябва, а банята още не е във вида, в който я иска многоуважаемата госпожа Елизабет.

Преди около две години започнаха с пристрояването на двуетажно крило в задната част на Тъкачната вила, където трябваше да се настанят Елизабет, голямата дъщеря на Мелцерови, съпругът ѝ и трите им деца, а също и целият персонал. Бяха направени дневни и спални, а на таванския етаж – множество стаи за служителите. Но кухнята остана в централната част на вилата, както и трапезарията. Там семейството се хранеше заедно – условие, което Алисия Мелцер постави, преди да се съгласи с преустройството. Но както се случва с майсторите – дори след нанасянето, постоянно се налагаха някакви поправки. Съвсем наскоро многоуважаемата госпожа Елизабет беше въздъхнала, че тази къща завинаги ще си остане строителна площадка.

Фани Бруненмайер поклати глава и отново се зае с тестото за шпецле. Беше нужно голямо количество за четирима възрастни и пет деца, а към тях се прибавяха и служителите, които също имаха добър апетит. За господарите основното ястие беше говежди гулаш, а на обслужващия персонал му се налагаше да се задоволи със сос със сланина като добавка към макароните. В Тъкачната вила трябваше да се пести, времената далеч не бяха безгрижни, горката Германия не успя да си стъпи на краката след изгубената война. За това бяха виновни, разбира се, репарациите, които немската държава трябваше да изплаща на победителите в Световната война.

– А каква баня иска многоуважаемата госпожа Елизабет? – поинтересува се Елзе, която по изключение се беше сепнала от дрямката си. От няколко години старата прислужница беше придобила навика, след като си свърши работата, да заспива на кухненската маса, подпряла глава с ръка.

– Какво иска многоуважаемата госпожа? – каза високо Герти и се разсмя. – Това е щуротия. Роберт вкара в главата ѝ тая муха. Исква капеща баня.

Фани Бруненмайер престана с бъркането, защото я заболя ръката. Готвачката беше навършила вече седемдесет и шест лазарника, но не си и помисляше да се пенсионира. Веднъж заяви, че ще пукне без работата си, затова възнамерява да изпълнява задълженията си, докато един ден не падне мъртва по волята Божия. Най-хубаво щяло да бъде, ако преди това е приготвила още едно от своите петстепенни угощения и господата останат възхитени от готварските ѝ умения. Тогава щяла да е доволна и да последва старата приятелка смъртта, без да се противи. Но до настъпването на този момент имало още време.

– Каква е тая капеща баня? – попита Елзе.

Герти беше скочила на крака, за да изпере от тъмната си пола едно петно от кафето с мляко. Откакто изпълняваше задълженията на камериерка на многоуважаемата госпожа Елизабет, тя много внимаваше за облеклото си.

Обикновено се обличаше изискано в черно, понякога и в тъмносиньо, с бяла дантелена якичка. Прибираше в кок русата си коса и носеше обувки с ток, за да изглежда малко по-висока.

– Капеща баня – каза тя през смях. – Отгоре те ръсят с капки вода. Така правят в Америка. Викат му „душ“.

– Отгоре? – учуди се Елзе. – Все едно си под дъжда?

– Точно така – прихна Герти. – Заставаш гола наред парка, Елзе. И ето ти я капещата баня.

Елзе, която никога досега не беше сваляла корсета си посред бял ден, освен в болницата, стана мораво червена при тази мисъл.

– Ах, Герти – рече тя и махна пренебрежително с ръка. – Пак твоите глупави шегии!

Междувременно Фани Бруненмайер беше седнала на един стол и усърдно биеше тестото с лъжица, заради което цялата беше плувнала в пот.

– Ела насам, Лизл! – подвикна тя към кухненската печка, където Лизл Блиферт тъкмо добавяше два брикета, за да заври водата за макароните.

– Ей сега, госпожо Бруненмайер!

Бяха изминали вече две години, откакто Лизл, дъщерята на Аугусте, работеше в Тъкачната вила като кухненска помощница. Беше пъргава, на мига схващаше всичко и сама забелязваше какво трябва да се свърши, така че рядко се налагаше да ѝ се дават напътствия. А и изобщо не беше амбициозна като Герти навремето, беше послушна, винаги усмихната и никога не задаваше любопитни въпроси. Това не ѝ беше нужно, защото имаше добра памет и запомняше как се приготвят ястията. Тя наистина беше най-благонадеждната кухненска помощница, която Фани Бруненмайер беше виждала през дългия си живот на готвачка. С изключение, разбира се, на младата Мари Хофгартнер, която отдавна вече беше жена на Паул Мелцер. От самото начало си личеше, че тя е от друго тесто, беше си за господарка, дори и когато преди години се появи в Тъкачната вила като окаяно сираче.

– Продължи да биеш тестото, Лизл! – каза готвачката и постави тежката купа на масата пред момичето. – Бий здраво, за да стане гладко. И опитай дали е достатъчно солено.

Лизл взе една чаена лъжичка от чекмеджето на масата и гребна малко от тестото. Още от първия си ден в Тъкачната вила беше научила, че не бива да си пъха пръстите в яденето, а трябва да използва лъжица за овкусяването.

– Така е добре – рече тя и готвачката кимна доволна. Естествено, че беше добре. Фани Бруненмайер никога не грешеше с подправките. Само искаше и Лизл да се научи. Тя обичаше да показва на момичето всякакви неща, защото тайничко се надяваше един ден Лизл да я наследи в кухнята.

Герти отдавна беше забелязала това и се дразнеше, макар че междувременно се беше издигнала до камериерка.

– Като те гледа как налагаш тестото, Лизл – отбеляза тя заядливо, – човек би си помислил, че те е яд на някого. Да не би да е на Кристиан?

– Защо пък точно на него? – попита Лизл смутено и пъхна под бонето си един палав кичур.

Герти се изсмя подигравателно, зарадвана, че Лизл се изчерви.

– Та то на всеки е ясно, че между вас има нещо – заяви тя. – На Кристиан му личи от два километра. Винаги те зяпва влюбено, щом се появиш.

– Герти, нямаш ли си по-добра работа от това да разтягаш локуми? – срязва я готвачката. – Мислех си, че си неотлъчно оттатък при многоуважаемата госпожа Елизабет.

Обидената Герти бутна празната си чаша и се изправи.

– Ами да, незаменима съм – каза тя. – Вчера многоуважаемата рече, че изобщо не знае как би се справила без мене. И освен това съм тук само защото трябва да гледа после, а вие не оставяте огъня в печката да угасне.

– Това можеше да си го спестиш – изръмжа готвачката. – Огънят в кухнята ми със сигурност няма да изгасне.

Герти пое нарочно с бавни стъпки към стълбището за прислугата. Мръсната чаша остави на масата – Лизл спокойно можеше да я премести в мивката.

– А къде всъщност е Хана? – подметна тя. – Цял ден не съм я виждала.

Фани Бруненмайер се изправи от стола си, за да погледне гулаша, оставен отстрани на печката, за да не изстине. Испита затруднение при първите крачки. Краката ѝ създаваха проблеми – подуваха се, ако се застоеше дълго права.

– Къде може да е? Помага на Хумберт да сложи масата горе в трапезарията – отвърна тя и взе една лъжица.

– Да, влюбените гълъбчета в Тъкачната вила – занарежда Герти. – Хумберт и Хана, а сега и Лизл с градинаря Кристиан. Такива като мене трябва да внимават да не се заразят. Нали, Елзе?

Чу се глух удар – главата на Елзе се беше изплъзнала от ръката ѝ и се беше блъснала в плота на масата.

– Изчезни най-сетне! – скастри я готвачката и Герти хукна нагоре по стълбите.

– Как само не може да си държи затворена мръсната уста – ядосана изръмжа Фани Бруненмайер. – Преди Герти беше мило момиче. Но откакто стана камериерка, с всеки изминал ден все повече ми заприличва на Мария Йордан. Бог да я прости горката. Но си беше напаст.

Лизл почти не помнеше камериерката, защото беше още малко момиченце, когато Йордан се прости с живота по такъв ужасен начин. Беше я убил мъжът ѝ – пропаднал тип. Доколкото знаеха, той все още излежаваше в дранголника присъдата за отвратителното си деяние.

– Ах, струва ми се, че Герти не е щастлива тук – обърна се Лизл към Фани Бруненмайер. – Вечер ходи на курс, за да се научи да пише на машина.

Това беше ново даже за готвачката, която знаеше всичко за прислугата. Гледай ти, Герти искала да работи в канцелария. А току-що се издигна до камериерка. Вероятно беше от онези, които никога не бяха доволни.

– Срамота – каза ядно Фани Бруненмайер, застанала до печката с дървената дъска и кухненския нож, защото водата щеше да заври всеки момент и тя трябваше да настърже шпецлето в тенджерата. Преглътна думите, които напиреха на езика ѝ, тъй като пред вратата на кухнята се дочуха забързани стъпки.

– Пресвета Дево, това е Роза с децата – подвикна тя на Лизл. – Внимавай някое да не се приближи твърде много до печката, докато стържа шпецлето.

– Ще внимавам, госпожо Бруненмайер!

Момичето едва успя да подаде тестото на готвачката и цялата банда нахлу в кухнята.

Навремето на господарските деца от Тъкачната вила им бе строго забранено да слизат в кухнята при персонала. Многоуважаемата госпожа Алисия Мелцер говореше понякога за това. По-късно, когато в къщата се подвизаваше гувернантката Серафина фон Доберн, децата пак нямаха какво да търсят в кухнята. Наложиха се други порядки едва откакто в Тъкачната вила се настани най-голямата дъщеря на Мелцерови Елизабет Винклер и роди третото си дете – този път момиче. Мари Мелцер – нейната зълва – също нямаше нищо против четиригодишният Курт, обожаваният ѝ син, да се разполага в кухнята заедно с братовчедите си Йохан и Ханс.

– Жаден съъм! – ревна петгодишният Йохан, който първи се настани до дългата кухненска маса. – Ябълков сок, Бруни. Моля!

Йохан се оказа червенокоско, което първоначално ужаси майка му, но постепенно тя свикна с това. Най-вече защото най-големият ѝ син се отличаваше със здраво момчешко тяло и енергичен характер. Четиригодишният дребничък Курт следваше братовчед си като сянка, двамата бяха неразделни, така че Курт често ношуваше при леля си Лиза в пристройката откъм северната страна на Тъкачната вила, защото предпочиташе да спи при Йохан вместо при големите си брат и сестра Лео и Додо.

След Йохан и Курт в кухнята влезе Роза Кникбайн, пълничката, вечно усмихната детегледачка, хванала за ръка тригодишния Ханс. Тя се беше разходила из парка с децата в хубавия майски ден и, естествено, тримата бяха настояли да минат през кухнята, преди да потеглят нагоре за преобличане и миене на ръцете.

– Ще получите ябълков сок – реши готвачката. – Но само по половин чаша. Иначе няма да ядете от шпецлето, защото коремите ви ще са пълни.

Подобно обяснение никога не е могло да възпре някое дете да се напие до насита преди хранене, но Фани Бруненмайер не желаше да си има неприятности с господарите, затова всяко момче получи по половин водна чаша с ябълков сок. Нито повече, нито по-малко.

– Коремът ми е тооолкова голям – запротестира Йохан и бутна празната кафена чаша на Герти, показвайки огромния си корем.

– Моят е още по-голям – извика Курт и разпери ръце.

Елзе, която се събуди от шума, едва успя да дръпне каната с ябълков сок.

– Това шпецле ли са, Бруни? – протегна врат Йохан, защото готвачката тъкмо избутваше с ножа тестото от дървената дъска във врящата вода.

– Врабчета са – отговори му Фани Бруненмайер. – После ще скокнат в чиниите ви.

Курти се поинтересува дали врабчетата ще пеят от чинията.

– Ама че си глупав – рече Йохан. – Врабчетата не пеят, само цвърчат.

– Чик-чирик, чик-чирик! – заликува Ханс, седнал в скута на Роза, която му даваше да пие от чашата, за да не се изцапа.

– И ти си едно врабче – каза Йохан на братчето си с добродушна усмивка. – Мърляво врабче.

Малкият Ханс рано беше научил думичката „не“, понеже беше схванал, че трябва да се защитава от батко си и от по-големия си братовчед. Сега при всяка възможност

изстрелваше към брат си своето „неее“, дори и да не беше разбрал за какво точно става дума. Сигурното си е сигурно.

Край печката междувременно беше настъпило оживление. Лизл вадеше готовите „врабчета“ от тенджерата и ги слагаше в една от хубавите порцеланови купи за господарите, докато готвачката неизменно продължаваше да пуска нови. В коридора към кухнята се появи домашният помощник Хумберт, за да си облече тъмносиньото сако със златни копчета, което носеше, когато сервираше храната горе. След приключението си из берлинските кабарета, изпълнен с разкаяние, Хумберт се беше върнал в Тъкачната вила, където с радост му повериха освободилото се място на домашен помощник. С Хана, която навремето Мари Мелцер бе приела във вилата след тежка злополука във фабриката, го свързваше от години искрено приятелство. Двамата се подкрепяха като брат и сестра, но някои хора обичаха да подмятат и други неща за отношенията им.

– Хана, може ли да сипеш говеждия бульон в две от хубавите купи? – нареди готвачката. – И го поръси с малко от накълцания магданоз, който е отгоре на пбличката.

Хана веднага се зае да изпълни нареждането. Тя беше добродушна и мила, никога не би ѝ хрумнало, че като чистачка на стаите не е длъжна да работи в кухнята. Помагаше навсякъде, където имаха нужда от нея, грижеше се за децата, носеше на уважаваната Алисия Мелцер прахчетата ѝ против главоболие и тупаше килимите заедно с Елзе.

– Побързайте вече! – каза с по-висок тон Роза Кникбайн. – Допий си сока, Курти. Трябва да се качваме.

Трите момчета излязоха недоволни от кухнята заедно с бавачката, за да се качат на по-горните етажи по господарското стълбище. Никой от тях не понасяше миенето на ръце, преобличането, ресането на коси – все излишни процедури, но баба Алисия строго следеше внуците ѝ да седат на масата добре облечени и с чисти ръце. Такива бяха порядките в детството ѝ, такива ги бе запазила и със собствените си деца и макар че междувременно времената и модата се бяха променили, тя искаше да съхрани тази хубава традиция.

Хумберт понесе супниците към асансьора за храната. Въпреки ранената си през войната дясна ръка той сервираше ястията така елегантно и уверено, както досега не беше успявал нито един служител в Тъкачната вила. Само когато имаше буря, той изпадаше в паника. Тогава беше възможно да си спомни за окопите и грохота на оръдията и да се свие под масата, неспособен да изпълнява задълженията си. Световната война, в която трябваше да се включи против волята си, беше оставила своя отпечатък върху този чувствителен човек, както и върху много други.

Докато Хумберт се качваше нагоре, за да започне със сервирането, Фани приготви и последните шпецле и се зае с разтопяването на сланината и запържването на нарязания лук. Герти отново се появи в кухнята, за да обядва заедно със служителите, но навири нос и направи погнусена физиономия.

– Пфу, как смърди! Цялата кухня е задимила тая сланина.

– Ако на госпожицата не ѝ харесва, може да яде оттатък, в пералното помещение – отвърна ѝ готвачката.

– Просто казвам – опита да поправи впечатлението от коментара си Герти и седна на мястото си. – Защото после многоуважаемата госпожа пак ще ми каже, че дрехите ми миришат на манджа.

– Можеше да миришат на по-лоши неща от моя хубав сос със сланина.

Лизл беше извадила от шкафа за лед десерта за господарите и го беше подготвила за Хумберт. Крем с извара и сметана, а към него компот от череши от миналата година. От крема имаше запазен и за служителите, а компот от череши щяха да хапнат само ако господата горе оставеха нещо. Което беше малко вероятно, защото на трите момчета черешите им бяха особено любими. А ако в купата останеше една хапка, тя щеше да бъде изядена от Роза Кникбайн, която имаше позволение да седи на масата горе, понеже държеше в скута си едногодишната Шарлоте и се грижеше за Ханс.

След като остана единствено ястията за господарите да се поставят в асансьора, Ханс и Лизл разпределиха чиниите и приборите за прислугата. Елзе бавно се надигна, за да извади от шкафа чашите за ябълков сок, а на вратата към двора се появи градинарят Кристиан, който идваше да обядва с останалите. Преди години той беше назначен при горката Мария Йордан, която имаше магазин на улица „Милхщрасе“. След ужасната случка там той работи известно време в градината на Густав Блиферт, където се запозна с Лизл и очите му веднага останаха в нея. Междувременно някога слабостното русокосо момче се беше превърнало в привлекателен млад мъж, от работата в градината раменете му се бяха разширили, а мускулите му заякнаха и не една и две девойки се захласаха по него. Но в главата на Кристиан имаше място единствено за Лизл, още повече след като Паул Мелцер му предложи работа като градинар в Тъкачната вила. Той се настани в градинската къща, където преди живееше семейство Блиферт, подреди и постегна старата паянтова къщичка с много любов и сръчност и сега всички с нетърпение очакваха да видят дали Лизл ще пожелае да се нанесе в нея като жена на Кристиан. Никой обаче не знаеше със сигурност дали младият градинар вече ѝ е направил предложение, защото той си беше останал страшно срамежлив и лесно се затваряше в себе си, а и не приказваше много-много. Затова след краткото „Наздраве на всички“ той мълчаливо седна на мястото си в самия край на дългата маса, току до шкафа за леда, и насочи изпълнения си с копнеж поглед към Лизл, която постави на масата тежкия тиган със соса със сланина.

– Здравей, Кристиан – подвижна му Герти. – Какви хубави пердета на цветенца си окачил на прозореца на спалнята! Булката ти много ще им се зарадва.

Ушите на Кристиан станаха тъмночервени, а Лизл взе с все сила да разбърква соса с дървената лъжица и няколко пръски от него достигнаха до Герти.

– Ама внимавай де! – писна тя и изтри едно леке от ръкава си. – Сутринта я облякох тая рокля.

– Извинявай – рече Лизл с лукава усмивчица. – Малко съм неспокояна.

Обядът започна. Липсваше само Хумберт, който щеше да се присъедини към тях по-късно, когато господарите горе нямаха повече нужда от него. Герти взе думата и заразкава със сериозна физиономия, че господин Винклер, съпругът на многоуважаемата госпожа Елизабет, имал големи притеснения за бъдещето на немската държава.

– Понеже още едно правителство трябвало да си подаде оставката, защото в Райхстага не могли да се разберат.

Никой на масата не се обезпокои от тази новина. Елзе изсипа още една лъжица от соса върху своите шпецле, Хана преспокойно наля ябълков сок в чашата си. Сменящите се правителства и постоянните препирни бяха част от ежедневието в републиката. Много по-лоши бяха уличните демонстрации на комунистите и на националсоциалистите, бояха се и от организацията „Стоманен шлем“, чиито членове носеха униформи и метални палки. Ставаше страшно, когато две враждуващи групировки се срещнеха. Без задръжки се нахвърляха едни на други и ако някой попаднеше наред такова сбиване, нерядко се озоваваше в болницата със счупени крайници и разбита глава.

– Преди при кайзера нямаше такива неща – отбеляза Елзе. – Тогава още царуваха законът и редът. Но откакто сме република, нито един човек не може да се чувства сигурен за живота си.

Никой не възрази. Ваймарската република имаше малко истински привърженици сред служителите, както и сред господарите. Най-недоволен от нея беше Паул Мелцер, който сега бе директор на семейното предприятие. Това им разказваха Роза Кникбайн и Хумберт, които се добираха до най-много информация от горния етаж.

– Не може да продължава така – извикал наскоро многоуважаемият господин. – Не се вземат належащи решения, защото никоя партия не допуска другата да постигне успех.

Единствен Себастиан Винклер защитаваше републиката. Герти обичаше да го нарича „съпругът на многоуважаемата госпожа Елизабет“. Но и той самият не беше доволен, че комунистите в Райхстага нямат мнозинство.

– За какво е цялото това безпокойство? – пренебрежително попита Фани Бруненмайер и остърга от тигана последните остатъци от соса със сланина. – В края на краищата винаги е вървяло някак. Не е ли така?

С изказването ѝ политическата тема беше приключена. Вместо това Хана разказа, че четиринайсетгодишният Лео сега взема уроци в консерваторията при една прочута руска пианистка и че сестра му Додо всеки ден търси във вестника нещо, свързано с летенето.

– Додо има един албум. В него залепва всичко, което открие за самолетите. Полудяла е по тях.

– Не е нормално жена да управлява самолет – отсече Елзе, докато човъркаше зъбите си с клечка. – Това си е мъжка работа!

Герти тъкмо се нареди да ѝ противоречи, когато Хумберт се появи в кухнята и за всеобщо изумление постави на масата купата с останалия в нея компот от череша.

– Исусе! – развълнува се Фани Бруненмайер. – Нима компотът не е харесал на господарите?

– Напротив – отвърна Хумберт с усмивка. – Йохан разля една чаша с вино и баба му го наказва да не получи десерт.

– Горкият – въздъхна Хана. – Толкова е миличък, но винаги е така невъздържан.

Фани Бруненмайер, която командваше в кухнята, зарея поглед над масата и взе решение.

– Компотът ще е за Кристиан. Неговата работа е най-тежка, нека да си хапне нещо за десерт. Заповядай, Кристиан, да ти е сладко.

Младият мъж се притесни, че го предпочетоха, но не искаше да отхвърли предложението на готвачката. И макар да му се искаше да отстъпи десерта на Лизл, не се осмели да го направи.

Междувременно и Хумберт беше заел мястото си на масата и Хана му сервира порция шпецле и сос със сланина, която не беше много долюбвана от чувствителния му стомах. С въздишка той бръкна в джоба на жилетката си.

– Ето – каза и извади писмо, което подаде на Хана. – Даде ми го многоуважаемият господин. Днес сутринта било в пощата на фабриката. За тебе е.

– За мене? – невярващо попита Хана. – Вероятно е някаква грешка.

– Ха, гледай ти – обади се Герти, която си вреше носа навсякъде, където можеше да се научи нещо интересно. – Сигурно е от Алфонс Динтер от цеха за шампи, който от години се превъзнася по нашата Хана.

Хана не обърна внимание на приказките на Герти, понеже беше заета да дешифрира кой е подателят, мърдайки беззвучно устни. Фани Бруненмайер забеляза, че момичето изведнъж пребледня, и ѝ се стори, че разчете по устните му името. Григорий.